

Systematisk vurdering af udvikling hos socialt udsatte børn og unge:

Trivselslinealen og barnets progression

Et stigende fokus på evidens og dokumentation i velfærdsprofessionerne er også kommet til myndighedsarbejdet på området for børn og unge i udsatte positioner. Der er stigende opmærksomhed på måleredskaber, som kan understøtte myndighedssocialrådgiveres opfølgning på barnets progression.

Artiklen præsenterer en model for de elementer, videnskilder og redskaber, der kan indgå i en sagsbehandlers opfølgning. Med Trivselslinealen som case vises, hvordan forskellige forståelser kan føre til flere gyldige anvendelsesformer. Der argumenteres for, at det er vigtigt at afklare forståelsen af begreberne progression og progressionsmåling, så redskaberne kan finde en hensigtsmæssig og gyldig anvendelse i en sagsbehandlers opfølgning og i den lokale vidensudvikling.

Nøgleord: progressionsmåling, udsatte børn og unge, opfølgning, sagsbehandling, trivsel.

Indledning

De kommunale myndigheder har efter serviceloven ansvar for, at børn og unge i udsatte positioner får den rette hjælp og støtte, så de kan opnå samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende. Området har ligesom andre velfærdsprofessioner i de seneste årtier været præget af et stigende fokus på dokumentation, resultatbaseret styring og evidenspolitik (Krogstrup, 2011) – eller med den svenske evalueringsforsker Evert Vedung's ord: New Public Management-bølgen og evidensbølgen (Vedung, 2016).

Mens mange kommuner efterhånden længe har haft fokus på udbredelse af evidensbaserede familiebehandlingsprogrammer, som sagsbehandleren kan visitere til, og som udførerne af indsatserne skal dokumentere, er det stærke fokus på myndighedssagsbehandlerens egen resultatdokumentation imidlertid af nyere dato (Lindeberg et al., 2018). En række danske kommuner har i de senere år omlagt området for udsatte børn efter 'svensk model' med henblik på tidligere forebyggelse og en mere dialogisk og hyppigere opfølgning på indsatserne. Et af de centrale principper er her, at en opnormering af antallet af myndighedssagsbehandlere skal gøre det muligt at sætte tidligere ind, når problemerne begynder at eskalere, så behov for mere indgribende indsatser kan forebygges. Det kræver, at sagsbehandleren løbende har kontakt med familien og føling med barnets trivsel og udvikling, også i perioderne imellem de lovpligtige opfølgningsskædencer (Socialstyrelsen 2018a; 2018b).

Den svenske models stærke fokus på rettidig justering af indsatser efter barnets behov har ligesom de to nævnte evalueringsbølger medvirket til en stigende interesse for redskaber, som kan anvendes i myndighedssocialrådgiverens måling af barnets progression. Den store interesse for måleredskaber har imidlertid ikke været modsvaret af tilsvarende grundige undersøgelser af, hvordan progressionsmålinger konkret kan anvendes i socialrådgiverens opfølgning. Når introduktionen af måleredskaber begrundes med værdien af dokumentation og målinger for en vidensbaseret opfølgning, står det dermed ikke altid klart, hvad mellemregningerne er. På trods af væsentlige undtagelser som Møller (2018) og Mackrill og

Svendsen (2021) foreligger kun få egentlige studier af de konkrete processer og redskaber, der indgår i vidensgenereringen i forbindelse med en opfølgning.

Endvidere er en række afklaringer af genstandsfeltet nødvendig forud for sådanne studier.

Artiklens formål er at bidrage til en afklaring af principper for opfølgning og af de typer af redskaber, der kan understøtte sagsbehandlerens vurdering af barnets progression. Først diskuteres de forståelser af progression, progressionsmåling og måleredskaber, som findes i litteraturen og i praksisfeltet. Dernæst præsenteres en model for de elementer, videnskilder og redskaber, der kan indgå i en sagsbehandlers opfølgning. Endelig vises med KL's Trivselslineal som case, hvordan de forskellige forståelser af progressionsmåling har betydning for de krav, der må stilles til en gyldig anvendelse af redskabet som dialogredskab eller skaleringsredskab. På baggrund af dokumentationen for Trivselslinealen argumenteres der imidlertid for, at redskabet med fordel kan betragtes som en evalueringsrubrik (*evaluative rubric*), hvilket har andre implikationer for anvendelsen.

Elementer i opfølgning på barnets progression

I litteraturen og i praksisfeltet anvendes betegnelsen progressionsmåling om anvendelse af en broget samling af redskaber af meget forskellig karakter, som har det til fælles, at de måler 'progression'. I VIVEs kortlægning af kommunernes progressionsmålinger på det specialiserede børne- og ungeområde defineres progressionsmåling som "gentagne, systematiske målinger, der har til formål at afdække udviklingen af forhold, som har betydning for et barns eller en ungs udvikling og trivsel, (...) herunder målinger af udviklingen i problemtungde for et barn eller en ung" (Lindeberg et al., 2018, s. 11). Termen 'progressionsmålingsredskaber' anvendes i rapporten som "samlebetegnelse for redskaber og metoder, der anvendes til at måle udviklingen af børn og unges trivsel og udvikling".

Måling af et barns trivsel og udvikling udgør imidlertid ikke i selv en progressionsmåling. Det ligger både semantisk og logisk i begrebet, at *progression er en bevægelse fremad i forhold til noget* – det vil sige fremgang i forhold til et mål eller et bestemt udviklingsniveau. Begrebet 'progression' behøver ikke at hænge sammen med en lineær forståelse af barnets udvikling som en bevægelse, der kun kan gå fremad. Men det indebærer en forståelse af en bekymrende situation, som man arbejder på at komme væk fra, og en bedre situation,

som man arbejder på at nærme sig. I sagsbehandlingsmetoden Signs of Safety og Den Løsningsfokuserede Tilgang (Turnell et al., 2013) kaldes de to elementer fx henholdsvis 'bekymringsgrundlaget' og 'hvad vil vi se ske', hvor det første udgør en baseline for indsatsen, og det sidste indeholder myndighedens og familiens mål.

Målopfølgning og resultatmåling

En sagsbehandler har dermed flere sigtelinjer, som barnets progression kan forstås i forhold til. De udspirer dels af målene for den specifikke indsats for det enkelte barn, og dels af barnets generelle udvikling og trivsel.

Mål i handleplan. Det følger af serviceloven, at sagsbehandleren skal følge op på, om målene i handleplanen er opfyldt, skal bibeholdes eller ændres. Med sagsbehandlingssystematikken *Integrated Children's System (ICS)* udarbejdes et overordnet formål og i funktion heraf de mere konkrete mål. Der lægges op til, at der arbejdes med få, men prioriterede 'SMART-mål' (Socialstyrelsen, 2018c). Målene skal formuleres, så det er tydeligt for alle parter, hvad målet med indsatsen er, og hvordan det vil kunne ses, om det opnås. Progressionsmålinger med forskningsmæssigt validerede redskaber eller andre standardiserede skalaer kan informere vurderingen af målopfølgningen, men vil ikke i sig selv være tilstrækkelige til at besvare spørgsmålet om målopfølgning. Det følger af det forhold, at målene i en handleplan har individuel karakter, mens redskaber og skalaer er konstrueret til at måle det samme parameter på tværs af medlemmer af en målgruppe.

Hensigten er i stedet, at målene formuleres så tydeligt, at opfyldelsen kan vurderes ud fra sagsbehandlerens egne observationer, dialog og kommunikation med barn, forældre og netværket omkring barnet. Der vil typisk indgå mundtlige eller skriftlige udtalelser fra andre fagpersoner. Der kan eventuelt også anvendes data fra fagsystemer om fx skolegang, hvis indsatsen vedrører bekymrende skolefravær.

Udvikling og trivsel. Behovet for få, afgrænsede og individuelt udformede mål betyder imidlertid også, at handleplanens SMART-mål bliver for specifikke til, at opfølgningen alene kan fokusere på disse.

Selv om de opstillede mål er opnået, er det ikke sikkert, at indsatsen kan afsluttes. Af lovgivningen følger også et ansvar for helhedsorienteret opfølgning på barnets udvikling; dets adfærd, kompetencer, sundhed og trivsel. Myndighedssozialrådgiveren vil her have fokus på, om udviklingen hos barnet og familien tilsiger, at målene revideres, eller om der er behov for en ny børnefaglig undersøgelse og formulering af nye mål.

Ejrnæs og Guldager (2008) anfører, at kravet om en praktikers helhedssyn ofte har "stået som en uopfyldelig ambition om at tage hensyn til alle de konkrete omstændigheder, hvilket hverken er muligt eller ønskeligt, og det har samtidig gjort, at det har været småt med anvisninger på, hvordan et helhedssyn konkret skulle udmøntes". En sagsbehandler vil således have behov for modeller og redskaber, som tillader, at der på baggrund af et helhedssyn foretages en *kvalificeret fokusering* gennem formulering af målsætninger og valg af indsats.

Med ICS anlægges et sådant helhedssyn på barnets udvikling, forældrekompetencer og familie og netværk, som er baseret på Bronfenbrenners 'udviklingsøkologiske' model (Mehlbye, 2007; Bronfenbrenner, 1979). Det rejser spørgsmålet, hvori sammenhængen mellem opfølgning på målopfølgningen og opfølgning på barnets generelle udvikling og trivsel består.

I Aarhus Kommunes dokumentationsmodel for 'effektvurdering' fastsættes mål for de udvalgte områder i den børnefaglige undersøgelse (angivet i servicelovens § 50). Det vurderes på en skala fra 1 til 10, hvad barnets status er for hvert af områderne. Når målsætningerne er formuleret, foretages en vurdering af, hvor barnets ressourcer og støttebehov vil ligge på samme skala, hvis målene opnås (Vidensportalen, u.å.). Logikken er, at når det ved en senere opfølgning vurderes, at et mål er opnået, kan scoren alt andet lige ændres, så den svarer til den angivne forventning. Med denne fremgangsmåde anvendes målopfølgningen som indikation på barnets og familiens bevægelser mellem de prædefinerede udviklingsniveauer, og målopfølgningen knyttes derfor direkte til scoren på skalaen. Ved en opfølgning vil man derfor skulle vurdere, om alt-andet-lige-betingelsen er opfyldt,

eller om situationen har ændret sig, så andre forhold må tages i betragtning.

Opfyldelsen af målene i handleplanen giver vigtig information til vurdering af barnets generelle udvikling og trivsel, men vil som sagt ikke være nok i sig selv. Også i denne vurdering skal sagsbehandleren skabe en syntese af forskelligartede informationer fra mange videnskilder; denne gang med et bredere sigte.

Mens vurderingen af progression i forhold til aftalte mål har faste sigtepunkter i handleplanen, er det ikke på samme måde givet, hvilke specifikke standarder barnets generelle udvikling og trivsel skal holdes op imod. Som Harrits (2018) viser, spiller stereotyper, relateret til socialklasse, ofte en rolle i praktikeres faglige vurderinger. Det gælder den ukontrollerede aktivering af stereotyper hos fagpersonerne, som især sker, når de møder mennesker, som har anden social baggrund end dem selv, og det gælder den faglige praksis for anvendelse af informationer i en konkret situation, hvor en *applicering* af stereotyper kan finde sted.

Brug af validerede måleresultater i en sagsbehandling kan modvirke den aktivering og applicering af stereotyper, som Harrits beskriver. Det kan fx ske ved brug af redskabernes danske normtal for en sund og alderssvarende udvikling i et barns adfærd og kompetencer – eller omvendt: normtal for de symptomer og belastningsniveauer, som ligger inden for en normal udvikling. Har barnet psykosociale problemer, kan sagsbehandleren fx vælge at lade sin vurdering støtte af målinger med Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ), som indikerer, hvor langt barnet – med sine problemer og kompetencer – ligger fra den jævnaldrende del af normalbefolkningen (Arnfred et al., 2019). Med Harrits' begreber bør sagsbehandleren

samtidig være opmærksom på, at måleresultatet ikke i sig selv aktiverer forestillinger om sociale stereotyper, som så appliceres i den videre praksis. Det vil derfor stadig være nødvendigt at indhente og anvende informationer og perspektiver af forskellig karakter. Også fordi præcisionen i hver enkelt måling vil være mere usikker end på det aggregerede niveau, hvor et redskab kan være valideret.

Progressionsmålingsredskaber

Det følger af ovenstående, at både validerede redskaber og dialogbaserede vurderingsredskaber til progressionsmåling kan være relevante for en sagsbehandlers opfølgning. Centrale forskelle på de to redskabstyper vises i Tabel 1.

VALIDERET MÅLEREDSKAB	DIALOGBASERET VURDERINGSREDSKAB
<p>Videnskabelig gyldighed Redskabet måler det, det skal måle, på en præcis måde, når det anvendes korrekt. Det har begrebslig validitet i sit konstrukt og realibilitet i målingen.</p>	<p>Kommunikativ og kontekstuel gyldighed Redskabets gyldighed afhænger af formidlingen og anvendelsen i den konkrete situation.</p>
<p>Understøtter præcision i måling ved hjælp af <i>indikatorer, som dækker et specifikt udsnit</i> af det relevante domæne.</p>	<p>Understøtter vurdering af udvikling ved hjælp af dialog om <i>kriterier, som tilsammen dækker hele</i> det aktuelle domæne.</p>
<p>Scoren giver typisk mulighed for indplacering i forhold til normtal, så et barn kan sammenlignes med en jævnaldrende normalgruppe.</p>	<p>Redskabet giver mulighed for vurdering op imod prædefinerede eller aftalte kriterier.</p>

Tabel 1. Typologi for progressionsmålingsredskaber.

Validerede redskaber er videnskabeligt konstrueret med henblik på høj gyldighed og pålidelighed. Eftersom deres psykometriske egenskaber er kendte, kan de bidrage med standarder for alderssvarende udvikling, sundhed og trivsel, som progressionen kan holdes op imod. Men præcisionen kommer med den pris, at disse redskaber vanskeligt kan måle alle faktorer, som er relevante for den overordnede vurdering af barnets udvikling og trivsel. De kan heller ikke måle progressionen i forhold til de aftalte mål 1:1.

Med dialogbaserede redskaber forstås ikke-validerede redskaber til at *foretage en vurdering på baggrund af dialog*. Hertil hører den nævnte model for effektivvurdering fra Aarhus Kommune og andre kommunale dokumentationsmodeller, hvor myndigheden kommer frem til en score på et skalatrin gennem en dialog om kriterierne med barnet, familien og eventuelt andre fagpersoner eller ressourcepersoner. Det gælder også den meget fleksible 0-10-skala i Signs of Safety (Turnell et al., 2013), som anvendes i dialogen om det helt specifikke bekymringsgrundlag og om det lige så specifikke indhold i 'se ske'-elementet. Disse redskaber er velegnede til at tale om præcist det, der er behov for; skønt de er mindre egnede til at måle præcist, da deres psykometriske egenskaber ikke kendes nærmere. På samme måde kan skalaerne i Feedback Informed Treatment (FIT) anvendes til at eksternalisere tanker og følelser, som ellers ville være svære for dialogpartnerne at få frem. Fagpersoner og forældre, som foretager parallelbedømmelser af samme barn, kan også anvende skalaer til at eksplicite for hinanden, præcist hvor alvorlig deres bekymring for barnet er (Stokholm og Kallesøe, 2017). Formålet er her ikke nøjagtighed i målingerne, men den transparens og tydelighed i vurderingen, som anvendelsen af en skala som et *fælles tredje* kan give.

Kriterier og indikatorer

Der er altså tilsyneladende et dilemma i valget mellem målinger, som er dækkende for det domæne, de skal måle, og målinger, som er præcise og pålidelige. Problemet er velkendt i evalueringsforskningen, hvor der tales om et trade off mellem *bandwidth* og *fidelity*, det vil sige mellem begrebslig gyldighed og præcision i målingen (Salgado, 2017). I nærværende sammenhæng kan problemet formuleres som forskellen på anvendelse af kriterier eller indikatorer i en vurdering (Davidson, 2012).

Socialfaglige domæner som områderne for børns udvikling og trivsel er sammensatte konstrukter med mange elementer. Vi kan definere dem ved en række kriterier, som tilsammen dækker hvert domæne. Vi kan også formulere en graduering af kriterierne, fx: jo stærkere kompetencerne er på et specifikt område, jo mere alderssvarende er udviklingen.

Men sådanne *kriteriers opfyldelse* kan oftest ikke måles direkte. Hertil kræves en socialfaglig vurdering.

Man kan også foretage specifikke operationaliseringer af kriterierne i form af indikatorer. Med indikatorer menes målbare variable og specifikke tegn, som kan observeres direkte, og som udgør nedslag i centrale dele af domænet. Men hver indikator rammer kun en mindre del af domænet. Nogle rammer måske endda lidt ved siden af, skønt de kan være empirisk forbundet med domænet (også kaldet *proxy-indikatorer*). Det betyder, at det nogle gange vil være muligt for en analyseenhed at score højt på indikatorerne, dog uden at den ligger højt på det egentlige domæne. Man kan også forestille sig det modsatte, at genstanden for vurdering ligger højere på det egentlige domæne, end det fremgår af indikatorerne.

I en opfølgning relaterer problemet sig til den samlede vurdering, som sagsbehandleren skal komme frem til gennem en sammenfatning af relevante oplysninger og vurderinger.

Sagsbehandlerens samlede vurdering

Som vi har set, kan progression og progressionsmåling have flere betydninger, som alle kan være gyldige i forbindelse med en sagsbehandlers opfølgning.

PROGRESSIONSMÅLING SOM ...	GRUNDLAG OG FREMGANGSMÅDE	PROGRESSION I FORHOLD TIL ...
Vurdering af målopfyldelse	Vurdering af specifikke mål for barnet og familien. Samlet vurdering på baggrund af dialog og andre oplysninger i sagen.	Mål i handleplan (fuld, delvis eller ingen målopfyldelse).
Vurdering af barnets udvikling og trivsel	Helhedsvurdering af barn og familie. Samlet vurdering på baggrund af målopfyldelse, dialog, resultattmålinger og andre oplysninger i sagen.	Normgivende niveauer for alderssvarende udvikling, sundhed og trivsel.
Måling af adfærd og kompetencer	Måleresultat fra valideret redskab eller anden skala.	Udvikling i forhold til normalt for adfærd, kompetencer, trivsel eller belastninger.

Table 2. Tre typer af progressionsmåling.

Uanset fremgangsmåden har sagsbehandleren som myndighedsrepræsentant ansvar for at komme frem til den endelige vurdering af barnets progression og fortsatte behov i forbindelse med en opfølgning. Ovenfor er der peget på et dilemma vedrørende indikatorer og kriterier for progressionsmåling:

Skal sagsbehandleren anvende indikatorer, som er entydige empiriske operationaliseringer af kriterierne for progression? Eller er det mere hensigtsmæssigt at holde sig til bredere kriterier, som er dækkende for hele det domæne, hvor der er behov for progression?

Som diskussionen ovenfor gerne skulle have vist, er der imidlertid tale om et falsk dilemma, for sagsbehandleren kan qua de forskellige dimensioner i barnets progression have behov for alle de nævnte typer af progressionsmålinger. Der er ikke behov for at vælge mellem fremgangsmåder, men for en systematik for, hvordan de kan kobles til hinanden i en sammenhængende model. Figur 1 viser et forslag til en sådan model for elementerne i opfølgning på barnets progression. Formålet er at indkredse en ramme for fremtidige studier af de processer og den vidensgenerering, der indgår.

Figure 1. Elementer i sagsbehandlerens opfølgning på mål for barnet, dets udvikling og trivsel.

Modellen (figur 1) illustrerer, hvordan sagsbehandlerens vurdering af målopfyldelsen beror på en samlet vurdering af alle relevante oplysninger vedrørende de specifikke mål: egne observationer, systemdata, dialog og målresultater. Målopfyldelsen informerer sammen med andre oplysninger sagsbehandlerens samlede vurdering af barnets udvikling og trivsel. Vurderingen kan endvidere betyde, at der viser sig behov for ændring af målene i handleplanen (den grå pil).

Modellen afspejler også et samspil mellem myndighed og udfører i udformningen af grundlaget for vurdering af barnets progression. Nogle validerede måleredskaber kan, som SDQ, anvendes på tværs af en række målgrupper af udsatte børn. For andre målgrupper vil det være relevant at anvende mere målgruppespecifikke måleredskaber – for kriminalitetstruede unge fx YLS/CMI (Youth Level of Service/Case Management Inventory).

Det er formentlig hverken realistisk eller hensigtsmæssigt, at myndigheden skal implementere og anvende målgruppespecifikke redskaber for alle målgrupper på området. I stedet kan det være udførers ansvar at anvende specifikke måleredskaber alt efter målgruppe, den faglige tilgang og de forventede resultater af en indsats.

I modellen er sådanne progressionsmålinger placeret i bunden for at vise, hvordan et måleresultat – typisk fra udfører – vil kunne udgøre en del af grundlaget for myndighedens opfølgning på mål, udvikling og trivsel. Et eksempel kan være en ung, som er anbragt på en døgninstitution, og hvor det aftalte mål er, at den unge kan opnå så gode sociale kompetencer og så stor en symptomreduktion, at der kan ske hjemgivelse.

Udfører kan måle kompetencer og symptomniveau med forskellige validerede redskaber. Ved en opfølgning vil myndigheden skulle tage stilling til, hvilken betydning måleresultaterne skal tillægges i vurderingen af målopfyldelsen, når de sammenholdes med udviklingen i forældrekompetencer og familiens forhold i øvrigt (Møller og Andersen, 2016).

Evalueringsrubrikker

Validerede og dialogbaserede redskaber kan på hver sin vis indgå i de typer af progressionsmålinger, der er vist i Tabel 2. Der findes imidlertid en tredje og ofte overset type af vurderingsredskaber, som netop er egnet til den sammenfatning af oplysninger, måleresultater og vurderinger, som sagsbehandleren udfører i en opfølgning. Det drejer sig om evalueringsrubrikker, i litteraturen kendt som *evaluative rubrics*.

En evalueringsrubrik er et vurderingsredskab med kriterier, som kan lægges ned over en række oplysninger for at nå frem til en vurdering. Det giver mulighed for at afgøre, hvilken af flere rangordnede kategorier gestanden for vurdering tilhører (Davidson, 2005). Evalueringsrubrikker kendes især fra den angelsaksiske verdens uddannelses-systemer, hvor de anvendes til karaktergivning; men de anvendes i stigende grad også på andre dele af evalueringsfeltet (King et al., 2013).

En evalueringsrubrik består af tre logisk forbundne komponenter (Oakden, 2018):

1. Kriterier for, hvornår noget er godt/dårligt, modent/umodent, højt/lavt eller lignende.
2. Niveaudelte beskrivelser af værdi eller præstationer, som viser en graduering relateret til kriterierne.
3. En procedure for, hvordan man indplacer en genstand for vurdering på ét af niveauerne.

I evalueringsslitteraturen (fx Arter, 2012) er der formuleret en række kvalitetskriterier for evalueringsrubrikker, hvoraf kan nævnes de følgende:

- Kriterierne er dækkende for evalueringsrubrikkens domæne; men ikke overlappende, så det samme kun tæller med i vurderingen én gang.
- Niveauerne er dækkende for hele udfaldsrummet (fx lav til høj) og gensidigt udelukkende.
- Niveauerne er beskrevet parallelt; beskrivelserne af kategorierne indeholder gradueringer af de samme elementer, så man kan sammenligne på tværs.

Den begrebslige gyldighed af komponent 1 – det vil sige, hvor godt kriterierne dækker evalueringsrubrikkens domæne, kan efter metodologien hos Scriven (2005) undersøges med spørgsmål som:

- Kan man forestille sig genstande for vurdering, som opfylder kriterierne, men som alligevel egentlig ikke er gode/modne/af høj værdi?
- Kan man forestille sig genstande for vurdering, som egentlig er gode/modne/af høj værdi, men som ikke opfylder kriterierne?

En evalueringsrubrik er kendetegnet ved, at den giver mulighed for at anvende både kriterier og mere præcise indikatorer i beskrivelsen af værdi eller præstationer under komponent 2. Mens en skala er konstrueret til at måle et begrebsligt konstrukt, så en ændring i den målte variabel altid betyder en ændring af skalatrinnet, så er en

evalueringrubrik designet til at kunne afveje flere uafhængige variable på samme tid.

Der kan altså være flere variable, som skal ændre sig, for at man kan gå fra ét niveau til et andet i en evalueringrubrik.

Pragmatiske hensyn kan dog tale for at anvende en evalueringrubrik, som om det var en skala. Her bør man være opmærksom på, om følgende forudsætninger er opfyldt:

- Beskrivelserne på hvert niveau bygger videre på de underliggende niveauer, så når man går et niveau op, er alle kravene til de lavere niveauer også opfyldt (følger af kvalitetskriteriet om parallelle beskrivelser).
- Spring mellem niveauer er omtrent lige store – fx samme forskel fra let til moderat, som fra moderat til høj – så der er en lineær progression fra bund til top (som trinnene på en skala).
- Der gives tydelig vejledning i, hvordan man skal afveje forskellige kriterier eller elementer i forhold til hinanden, når man indplacerer på et niveau – fx hvis genstanden scorer højt på ét kriterium og lavt på et andet (komponent 3). Denne forudsætning har især betydning for intertaterpålideligheden, det vil sige, hvor ensartet evalueringrubrikken kan forventes at blive anvendt af forskellige fagpersoner.

Den generiske struktur for en evalueringrubrik er vist i Tabel 2.

	LAVT NIVEAU	MEDIUM NIVEAU	HØJT NIVEAU
Kriterium 1	Beskrivelse af lave præstationer efter kriteriet.	Beskrivelse af medium præstationer efter kriteriet.	Beskrivelse af høje præstationer efter kriteriet.
Kriterium 2	Beskrivelse af lave præstationer efter kriteriet.	Beskrivelse af medium præstationer efter kriteriet.	Beskrivelse af høje præstationer efter kriteriet.

Tabel 3. Generisk struktur for evalueringsrubrik med tre niveauer og to kriterier.

Hvis evalueringsrubrikker tilføjes typologien (Tabel 1), vil den være dækkende for de redskaber, der indgår i de nævnte tre typer af progressionsmålinger, jf. Tabel 4.

PROGRESSIONSMÅLING	PROGRESSIONSMÅLINGSREDSKABER
Vurdering af målopfyldelse	Dialogbaserede redskaber
Vurdering af barnets udvikling og trivsel	Evalueringsrubrik
Måling af adfærd og kompetencer	Validerede redskaber (evt. andre mere eller mindre standardiserede skalaer)

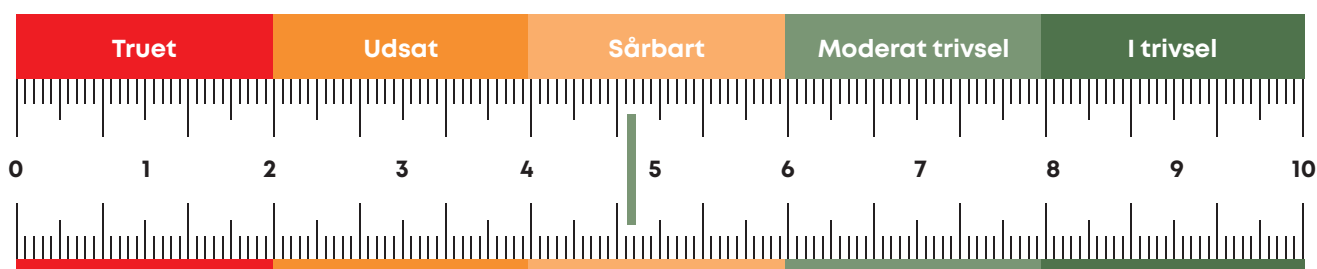
Tabel 4. Typer af progressionsmåling og tilhørende redskaber.

Progressionsmåling med Trivselslinealen

Trivselslinealen er udviklet af KL i forbindelse med lanceringen af DUBU 3.0, som er en specifikation af den digitale understøttelse af ICS. Trivselslinealen er udviklet til at følge barnets eller den unges progression og dokumentere udviklingen i trivslen (KL, u.å.). I DUBU 3.0 indgår således fra 2019 et modul, hvor udviklingen hos det enkelte barn kan scores på Trivselslinealen i myndighedens fagsystem.

Det nye dokumentationsredskab har rod i Børnelinealen, der i forskellige versioner har været i brug i danske kommuner i de senere år (fx Thisted Kommune, 2015). Mens Børnelinealen er et redskab til risikovurdering og handlestøtte – særligt i forbindelse med modtagelse af underretninger – er Trivselslinealen, med inspiration fra blandt andet Helsingør Kommune, vendt om, så skalaen måler trivsel og udvikling frem for risici. Risikovurderinger indgår dog stadig i fastsættelse af den enkelte score.

Visuelt er redskabet udformet som fem kategorier på en farveskala fra rød til grøn, hvor et barn kan vurderes at være henholdsvis truet, udsat, sårbart, i moderat trivsel eller i trivsel (Figur 2). De fem farvede kategorier ledsages af en lineal på 10 cm og mulighed for at score på decimaler (millimetre). Der er mulighed for at angive både en overordnet score for barnets udvikling og trivsel og en score på de lovbestemte områder i servicelovens § 50, som den børnefaglige undersøgelse og indsatsen er rettet mod. Kommunen kan også tilføje andre indikatorer, fx data for skolefravær.

Figur 2. Trivselslinealen i DUBU 3.0. Trivselslinealen giver mulighed for scoring på tre niveauer: barnets overordnede udvikling og trivsel, de lovbestemte områder i servicelovens § 50 og valgfrie indikatorer. Kilde: KL (2019).

Overordnet scoring

Trivselslinealen indeholder en overordnet beskrivelse af ressourcer, bekymringer og kompetencer hos både barn, forældre og i familieforhold i øvrigt. Beskrivelsen af hvert element er overordnet gradueret på de fem kategorier. Den foreslåede fremgangsmåde er, at man vurderer, hvad scoren er for barnet selv, dernæst for forældrene, og endelig hvad forældrenes omsorg og forældreevne betyder for bekymringen og den overordnede vurdering af barnet.

Redskabet er endvidere koblet til de aldersopdelte fokusområder, som er udarbejdet i tilknytning til ICS (Socialstyrelsen, 2018d). Fokusområderne er til brug for ICS ikke udformet som psykometriske skalaer eller i niveauer, men som observationer og elementer af risiko- og beskyttelsesfaktorer, man som sagsbehandler kan lægge vægt på i sin vurdering af, om et barns udvikling og trivsel er alderssvarende og inden for normalområdet. Til forskel herfra er hvert af fokusområderne i Trivselslinealen gradueret efter linealens fem kategorier, så elementerne kan anvendes til at vurdere, hvilke kategorier barn og forældre tilhører.

Trivselslinealens anvendelsesformer

Sammenholder vi KL's dokumentation for Trivselslinealen med typologien i Tabel 4, så er redskabet udviklet til at opfylde flere af de nævnte anvendelsesformål. Trivselslinealen beskrives for det første som et resultatdokumentationsredskab, som sagsbehandleren kan anvende til måling af barnets progression. Anvendelsen af redskabet sker i form af en 'scoring' på linealen. På trods af denne omtale af linealen som et skaleringsværktøj, så udgør redskabet dog ikke en skala i gængs forstand. Det anbefales at angive decimaler i vurderingen, men vejledningen til 'scoring' er knyttet til de fem kategorier og ikke til vurdering fra 0 til 10 med en decimal.

Linealens længde på 10 cm (2 cm for hver kategori) og brugen af decimaler skyldes formodentlig et ønske om at kunne vise udvikling inden for hver kategori, selv om udviklingen er for lille til at bevæge sig til næste kategori. Trivselslinealens komplekse opbygning betyder, at der kan være en lang række helt forskellige forhold, som skal ændres for at nå næste kategori.

Trivselslinealen er samtidig udformet som et dialogredskab, hvor barnet, forældre og leverandøren (eller andre fagpersoner) kan være med til at give deres vurdering af barnets overordnede udvikling og trivsel. Her lægges vægt på muligheden for parallelbedømmelser, som det kendes fra Signs of Safety og FIT. Handleplanens mål kan knyttes til skalaen efter samme logik som i Aarhus Kommunes model for effektivvurdering (jf. ovenfor), så man ved opstilling af mål også tager stilling til, hvor på skalaen barnets udvikling og trivsel alt andet lige forventes at ligge, når målene er opnået.

Endelig lægges der i dokumentationen vægt på, at man i anvendelsen af redskabet kan trække på både den viden fra forskning, der er indlejret i redskabet gennem de aldersopdelte fokusområder, på viden fra dialog med de involverede og på sagsbehandlerens egen faglige vurdering, ligesom udvalgte data kan informere vurderingen. Altså netop den sammenfatning af forskellige oplysninger efter eksplicite kriterier, som indgår i en evalueringrubrik.

På denne baggrund kan det konkluderes, at Trivselslinealens anvendelse som dialogbaseret redskab på linje med andre kendte redskaber ligger ligefor. Hvis den skal anvendes til resultatmåling, vil det kræve, at den udformes som en skala. Efter som Trivselslinealens grundlæggende opbygning svarer til den opbygning af vurderingsredskaber, som kendes i metodologien for evalueringrubrikker (Tabel 3), gælder de ovennævnte forudsætninger også i dette tilfælde.

Når **Trivselslinealen** betragtes som evalueringrubrik, er den mest iøjnefaldende mangel, at der ikke er beskrevet nogen fremgangsmåde for den nødvendige afvejning af kriterier (Oakdens komponent 3). Hvordan går man frem, hvis nogle af elementerne i de aldersopdelte fokusområder for barnet tyder på høj trivsel, mens andre tyder på lav? Eller hvordan skal man nå frem til en overordnet score (eller bare en kategori) på linealen i tilfælde, hvor barnet stemmer med beskrivelsen i den ene ende af skalaen, mens forældrene ligger i den anden ende? Skal man foretage en helhedsbetragtning, hvor man vurderer, hvilken kategori barnet ligner mest?

Vægtes alle kriterier ens, eller er der nogle absolute minimumskriterier, som skal være opfyldt, for at man kan bevæge sig mod højere trivsel, uanset hvor mange af de andre kriterier i næste kategori, som er opfyldt?

Det er ikke usandsynligt, at flere fremgangsmåder for scoring vil kunne være gyldige. Men en eksplicitering af den tiltænkte fremgangsmåde vil i sig selv være en hjælp til implementering og til studier af de relaterede processer. Fra litteraturen om evalueringsrubrikker kendes flere gængse fremgangsmåder (fx Davidson, 2005), som udviklingen af Trivselslinealen vil kunne trække på.

Oakden (2018) beskriver tre fremgangsmåder for indplacering af en genstand på et niveau i en evalueringsrubrik:

1. Genstanden indplaceres ud fra en holistisk betragtning af, hvilken kategori den ligner mest. Dette indebærer en kognitiv afvejning ud fra en implicit væsentlighedsbetragtning.
2. Genstanden indplaceres efter en analytisk afvejning af præstationer på hvert enkelt kriterium ved hjælp af eksplicite principper og vægtning. Der kan fx ud fra en risikovurdering formuleres regler for vægtning, som betyder, at en lav score på et meget væsentligt kriterium ikke kan opvejes af meget høje scorer på andre kriterier. Ofte anvendte procedurer er anvendelse af grænseværdier (minimumskriterier) eller trinvis fremgangsmåde, hvor der først indplaceres efter ét kriterium, hvorefter der sker finjustering efter ét eller to andre.
3. Genstanden indplaceres – efter en samlet betragtning af opfyldelsen af et sæt kriterier – ud fra en *generisk* graduering på flere niveauer. Samme graduering – fx fra ringe til fremragende – anvendes for hvert kriterium, og der kan indgå vægtning af kriterierne over for hinanden.

Hvis **Trivselslinealen** betragtes som en evalueringsrubrik, vil der dermed være mulighed for at trække på velkendte systematikker. Det vil kunne være til støtte for dens brugere, så det undgås, at den enkelte sagsbehandler fra gang til gang selv skal undersøge mulighederne og tage stilling til anvendelsen.

Til slut skal nævnes endnu to mulige anvendelsesformer, som ikke er nævnt i dokumentationen. Eftersom **Trivselslinealen** nu er tilgængelig i DUBU 3.0 som et linjestykke med trin fra 0 til 10, er der mulighed for at anvende samme lineal på andre progressionsmålingsredskaber, der bruger samme skalatrin. Det gælder fx de nævnte skalaer i Signs of Safety og FIT.

Endelig vil Trivselslinealens resultater ikke kun være relevante for den enkelte opfølgning og for den enkelte sagsbehandler, men også for overblik og styring i en afdeling. Hvis redskabet anvendes på en gyldig måde til løbende vurdering af børnene i forhold til de fem kategorier, så vil aggregerede data kunne give svar på spørgsmål som fx:

- *Hvilke sager kræver vores særlige opmærksomhed lige nu?*
- *Hvor på linealen er børnene, når vi åbner sagerne (lykkes det at komme tidligere ind i problemudviklingen)?*
- *I hvilke typer af sager eller på hvilke områder er der ikke progression?*

Diskussion og perspektivering

Introduktionen af progressionsmålinger på det sociale område i danske kommuner har som nævnt forbindelse til de to seneste bølger inden for evaluering og den styringsmæssige interesse for præstationsmålinger, resultatbaseret styring og evidensbaseret politik.

De anvendelser af progressionsmålinger, som er beskrevet i denne artikel, er imidlertid ikke begrænsede til et styringsperspektiv. I en given situation vil det ofte ikke være givet på forhånd, præcist hvordan progression skal måles, eller hvilken viden der skal lægges vægt på. Afgørelsen af, hvilken viden der skal lægges til grund for handling, udgør med andre ord en proces, som principielt ikke i sig selv kan være 'evidensbaseret' (Nevo og Slonim-Nevo, 2011). Der er derfor behov for en kontekstuel og reflekteret brug af progressionsmålinger, hvis de skal understøtte socialrådgivernes fagprofessionelle dømmekraft i dannelsen af en videnssyntese.

Møller (2017) beskriver to aktuelle, konkurrerende teoretiseringer af 'evidensbaseret praksis' som henholdsvis 'datadrevet styring' og 'refleksive organisationer'. Den refleksive organisation arbejder ud fra en erkendelse af, at data ikke i sig selv er direkte handleanvisende, men kræver faglig nysgerrighed, refleksion og fortolkning. Progressionsmålinger indgår her i sammenhæng med lokal kapacitetsopbygning, faglig ledelse, dokumentation og refleksion. Tilsvarende forudser Krogstrup (2018), at evidensbølgen er ved at klinge af, og at næste evalueringsbølge vil flytte fokus, så der efterspørges teoribaserede effektvurderinger, hvor forklaringer af processer og effekter er kontekstuel forankrede og situationelle.

Hvordan progressionsmålinger kan understøtte en lokal refleksiv praksis, er imidlertid et spørgsmål, som kræver mere indgående og fokuseret forskning på både myndigheds- og udførerside. I et review af implementeringsstudier af 'rutinemæssig effektmåling' i psykosociale interventioner konkluderer Makcrill og Sørensen (2020), at systematisk anvendelse af målinger endnu er et område i sin vorden, og at der er behov for nærmere beskrivelser af praksis.

Blandt de presserende forskningsspørgsmål er: Hvilke processer er involveret, når en borger bliver bedt om at eksternalisere sine indre tanker og følelser ved hjælp af måleredskabet som et 'fælles tredje'? Hvordan kan fagpersonen respondere adækvat på den indhentede feedback, og hvordan kan man i en organisation anvende feedbackdata i en kollektiv refleksiv praksis?

Tilsvarende spørgsmål vil være relevante for en myndighedsafdeling, hvis progressionsmålinger skal opfylde praksisnære vidensbehov og understøtte den faglige dømmekraft.

Konklusion

Artiklen diskuterer, hvad der kan forstås ved begrebet progression på myndighedsområdet for børn og unge i udsatte positioner. Når en sagsbehandler følger op på progressionen hos et udsat barn, er der behov for en flerdimensionel forståelse i forhold til både mål i handleplanen, barnets niveau af kompetencer samt niveauet for barnets overordnede udvikling og trivsel. For en systematisk opfølgning vil derfor også være behov for anvendelse af flere typer af redskaber: dialogbaserede redskaber, validerede redskaber og evalueringsrubrikker.

Trivselslinealen er lanceret som både et måleredskab og et dialogredskab. Anvendelsen stiller forskellige krav, alt efter om det er dialogbaseret opfølgning, egentlige målinger eller en helhedsorienteret vurdering, som er formålet. Artiklen viser, at Trivselslinealen med fordel kan betragtes som en evalueringsrubrik. En videre udvikling af redskabet kan ske ved tilføjelse af en fremgangsmåde for den afvejning af forskellige forhold, som indgår i dets anvendelse.

Litteratur

- Arnfred, J., Svendsen, K., Rask, C. & Jeppesen, P., Fensbo, L. & Bilenberg, N. (2019). Danish norms for the strengths and difficulties questionnaire. *Danish Medical Journal*, 66(6), A5546.
- Arter, J. (2012). *Creating & Recognizing Quality Rubrics: A Study Guide*. Portland, OR: Pearson Assessment Training Institute.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Davidson, E.J. (2012). *Actionable Evaluation Basics: Getting succinct answers to the most important questions*. Pacific Grove, CA: Smashwords.
- Davidson, E.J. (2005). *Evaluation methodology Basics*. New York, NY: Sage.
- Ejrnæs, M. & Guldager, J. (2008). *Helhedssyn og forklaring*. København: Akademisk Forlag.
- Harrits, G.S. (2018). Stereotypes in context: How and when do street-level bureaucrats use class stereotypes? *Public Administration Review*, 79(1), 93-103.
- King, J., McKegg, K., Oakden, J. & Wehipeihana, N. (2013). Evaluative rubrics: a method for surfacing values and improving the credibility of evaluation. *Journal of Multidisciplinary Evaluation*, 9(21), 11-20.
- KL (2019). *Introduktion til 'Trivselslinealen': Måling af progression ved hjælp af Trivselslinealen*. Kl.dk. København: KL.
- Krogstrup, H.K. (2018). Er vi forberedte, når evidensbølgen klinger af? I Kongsgaard, L.T. & Hulvej Rod, M. (red.). *Bedre begrundet praksis: Velfærdsudvikling efter evidensbølgen*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Krogstrup, H.K. (2011). *Kampen om evidens: Resultatmåling, effektvurdering og evidens*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Lindeberg, N.H., Bjørnholt, B., Kloppenborg H.S. & Strandby, M.W. (2018). *Kommunernes anvendelse af progressionsmålinger i sagsbehandlingen og i den kommunale styring*. VIVE.dk. København: VIVE.
- Mackrill, T. & Svendsen, I.L. (2021). Implementing routine outcome monitoring in statutory children's services. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 38, 193-200.
- Mackrill, T. & Sørensen, K.M. (2020). Implementing routine outcome measurement in psychosocial interventions – a systematic review. *European Journal of Social Work*, 23(5), 790-808.
- Mehlbye, J. (2007). *En vurdering af børns behov og udvikling: Integrated Children's System (ICS)*. Vive.dk. København: VIVE.
- Møller, A.M. (2018). *Organizing knowledge and decision-making in street-level professional practice: A practice-based study of Danish child protective services*. Ph.d.-afhandling. København: Københavns Universitet.
- Møller, A.M. (2017). Evidensdagsordenens metamorfoser i dansk socialpolitik. *Politik*, 20(2), 68-87.
- Møller, M.Ø. & Andersen, V.N. (2016). *Resultatdokumentation på det sociale område – et kommunalt perspektiv*. I Socialstyrelsen (red.). *Resultatdokumentation og evaluering. Håndbog for sociale tilbud*. Odense: Socialstyrelsen.
- Nevo, I. & Slonim-Nevo, V. (2011). The myth of evidence-based practice: Towards evidence-informed practice. *British Journal of Social Work*, 41, 1176-1197.
- Oakden, J. (2018). *Understanding the Components of Evaluative Rubrics and How to Combine Them*. Wellington: Pragmatica Limited.
- Salgado, J.F. (2017). Bandwidth-fidelity dilemma. I Zeigler-Hill, V. & Shackelford, T.K. (red.). *Encyclopedia of Personality and Individual Differences*. Cham: Springer.
- Scriven, M. (2005). Checklists. I Mathison, S. (red.). *Encyclopedia of Evaluation*. New York, NY: Sage.
- Stokholm, M. & Kallesøe, A. (2017). *FIT i børnehøjde*. I Bargmann, S. (red.). *Feedback Informed Treatment. En grundbog*. København: Akademisk Forlag.
- Socialstyrelsen (2018a). *Strategisk ramme & faglig retning for omlægning til en tidligere forebyggende indsats*. Odense: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen (2018b). *Evaluering af omlægning til tidligere forebyggende indsats*. Odense: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen (2018c). *Kvalitet i sagsbehandlingen – en håndbog i anvendelse af ICS og udredningsværktøjet*. Odense: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen (2018d). *De aldersopdelte fokusområder – et redskab til arbejdet med ICS*. Odense: Socialstyrelsen.
- Thisted Kommune (2015). *Børne-, Unge- og Familiepolitik*. Thisted: Thisted Kommune.
- Turnell, A., Vesterhauge-Petersen, M. & Vesterhauge-Petersen, H. (2013). *Signs of Safety. Arbejdet med udsatte børn og deres familier*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Vedung, E. (2016). *Fire bølger i evaluering*. I Bredgaard, T. (red.). *Evaluering af offentlig politik og administration*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Vidensportalen (u.å.). *Effektvurdering i Aarhus Kommune*. Vidensportal.dk. Odense: Socialstyrelsen.